

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3845

Vragen van het lid **Peters** (GroenLinks) aan de minister van Buitenlandse Zaken over *de Afghaanse Shia familiewet die de rechten van vrouwen ernstig schendt*. (Ingezonden 18 augustus 2009)

1

Bent u ermee bekend dat de Afghaanse president Karzai een geamendeerde versie van de familiewet, die de grondwettelijke rechten van vrouwen van de Shia-minderheid ernstig schendt, alsnog heeft getekend en dat deze wet in werking is getreden?¹

2

Kunt u bevestigen dat de wet mannen het recht geeft te weigeren om te voorzien in de levensbehoeftes van vrouwen als die niet tegemoet komen aan de seksuele wensen van hun echtgenoten, aan vaders en grootvaders de exclusieve voogdij over de kinderen uit het huwelijk geeft, en verkrachters vrijstelt van vervolging in ruil voor bloedgeld?

3

Hoe oordeelt u over dergelijke bepalingen? Deelt u de mening dat deze neerkomen op een grove en barbaarse schending van de rechten van Shia-vrouwen in Afghanistan?

4

Hoe oordeelt u over de eerdere beloftes van president Karzai aan de internationale gemeenschap, waaronder de NAVO en Nederland,

om dergelijke schendingen van vrouwenrechten terug te draaien nadat hij in maart van dit jaar een eerdere versie van de wet had getekend? Deelt u de mening dat de president zijn beloftes heeft gebroken?

5

Hoe geloofwaardig acht u de beschuldigingen van vrouwenactivisten dat de president vrouwenrechten heeft opgeofferd voor steun van de conservatieve religieuze Shia-leider Mohseni aan Karzai's verkiezingscampagne?

6

Bent u bereid bij president Karzai onmiddellijk protest aan te tekenen tegen deze schending van vrouwenrechten?

7

Hoe geloofwaardig acht u nog de inzet van president Karzai op het gebied van bevordering van mensenrechten en de «rule of law», mede in het licht van de pogingen van de internationale gemeenschap om de eerbiediging van mensenrechten in Afghanistan te versterken, in het bijzonder voor vrouwen?

8

Welke mogelijkheden bestaan er om deze wet terug te draaien en hoe zal Nederland daaraan bijdragen?

Toelichting

Deze vragen dienen ter aanvulling op eerdere vragen ter zake van het lid Haverkamp (CDA), ingezonden

17 augustus 2009 (vraagnummer 2009Z14771).

¹ de Volkskrant, 14 augustus 2009: «Afghaanse man mag volgens wet vrouw uithongeren».

Antwoord

Antwoord van de ministers **Verhagen** (Buitenlandse Zaken) en **Koenders** (Ontwikkelingssamenwerking) (ontvangen 14 september 2009)

1

Ja, President Karzai heeft deze wet op 19 juli jl. bij decreet ondertekend en op 27 juli jl. heeft het ministerie van Justitie, zonder daar enige ruchtbaarheid aan te geven, de wet laten publiceren in het Afghaanse staatsblad. De wet waaraan gerefereerd wordt heeft betrekking op de sjiiitische gemeenschap in Afghanistan die ongeveer 10 – 15% van de bevolking uitmaakt.

2 en 3

Er bestaat nog onduidelijkheid over het wetgevingsproces en de inhoud van de wet. Zo is er een lezing die zegt dat het parlement maar 30 dagen heeft om te amenderen, maar er zijn parlementariërs die zeggen dat er geen tijdslimiet is. Belangrijk element is dat de grondwet hier niet duidelijk over is. De internationale gemeenschap werkt thans aan een vertaling van de wet, zodat een weloverwogen oordeel kan worden geveld over welke artikelen in strijd zijn met internationale verdragen.

Zoals bekend hecht de Nederlandse regering groot belang aan respect voor en bescherming van de rechten van de mens, waaronder vrouwenrechten. Het uitgangspunt daarbij is dat mensenrechten voor iedereen, altijd en overal gelden. Daarmee mag niet worden gemarchandeerd, niet in het kader van culturele of religieuze verschillen, niet in de strijd tegen het terrorisme, en ook niet in het belang van de binnenlandse veiligheid.

4

Het baart mij zorgen dat de aanpassingen van de wet, die onder druk van de internationale gemeenschap in een eerder stadium zijn doorgevoerd, minder vergaand zijn dan verwacht. Op Nederlands initiatief heeft een bijeenkomst met internationale partners in Kaboel plaatsgevonden om de precieze strekking van de wet en verdere goedkeuringsprocedure te bespreken. Vervolgens heeft het EU voorzitterschap namens de EU lidstaten en Noorwegen een brief aan president Karzai gestuurd, waarin de zorgen van de EU, zoals hierboven uiteengezet, aan de president worden meegedeeld. De brief roept de Afghaanse regering op de wet in lijn te brengen met relevante internationale verdragen en de eigen Afghaanse grondwet. Ook de NAVO heeft haar zorgen omtrent deze wet schriftelijk aan president Karzai overgebracht. De wet, voor zover bekend, is nog steeds op een aantal punten in strijd met internationale verdragsverplichtingen van Afghanistan, met name op het gebied van de rechten van vrouwen en kinderen, zoals het VN-Vrouwenverdrag en het VN-Kinderrechtenverdrag (Convention on Rights of the Child, CRC). Deze wet strookt hierdoor vooralsnog ook niet met het *National Action Plan for the Women of Afghanistan* (NAPWA), aangenomen in mei 2008.

5

Het is voor de regering niet mogelijk vast te stellen of dergelijke beschuldigingen berusten op de waarheid.

6 en 7

Ik heb tezamen met collega Koenders publiekelijk de zorgen en teleurstelling namens het Nederlandse kabinet geuit.

De ambassade in Kaboel zal, in samenwerking met internationale partners, waaronder de EU lidstaten onder leiding van het Zweedse EU-voorzitterschap en de Verenigde Naties, de Afghaanse regering regelmatig blijven aanspreken op de noodzaak de mensenrechtensituatie in het algemeen en de positie van vrouwen in het bijzonder te verbeteren.

8

Volgens de Afghaanse grondwet is na ondertekening van een dergelijk decreet de president gehouden de wet binnen 30 dagen na de eerste parlementaire zitting aan het parlement voor te leggen. Dat heeft op zijn beurt de mogelijkheid de wet aan te passen, in te trekken dan wel goed te keuren conform artikel 90 van de grondwet. Naar verluidt heeft het ministerie van Justitie de wet op 17 augustus naar het parlement gezonden.

Er bestaat evenwel nog onduidelijkheid over het wetgevingsproces. Afghanistan is echter gehouden aan zijn internationaalrechtelijke verplichtingen op het gebied van mensenrechten, in casu het VN-Vrouwenverdrag en het VN-Kinderrechtenverdrag. De Nederlandse ambassade volgt de ontwikkelingen in deze zaak nauwkeurig en zal waar nodig druk uit blijven oefenen op de Afghaanse regering om zorg te dragen dat deze wetgeving hiermee in lijn zal zijn.